PAPROCKI

GWAŁT Na POGANY

LIBRARIÆ UNIVERS
IAGELL CRACOVI
CIMELIA
6063

Gwałt na Pogany

Ku wſzem Chrześcyanſkiem Panom/ Krolom/ y Xiażetom: A oſobliwē ku niezwyczżiezonego Kroleſtwa Polſkiego oboyga Stanom Duchownemu y Swieckiemu vczyniony. Roku: 1595.

Przez Bartoſſa Paprockiego zgłogoł a paprockywoli.

Calamitosum & infortunatum non irridendum esse: Fortuna cum in constans sit, & nostræ etiam fælicitati invidet.

Ku Jchmćiam Panom/ Panom Poſłom Ziemſkē/ Sławnego Kroleſtwa Polſkego/ Wielkiego Xieſtwa Litewſkego/ Rus: Prus: Mazowec: etč. na ſeym kraķ: Panom a bratrom ſwem miloſcywem/ krotka Przemowa.

WJelcy a Sławni Rycerſci Poſłowie/
Pokoyu mielei oyczyzny ſtrozowie.
Gwalt mie przimuſſa Chrzeſcian ſtrapionych/
Od Pogan ſproſnych/ wielce vciſnionych.
Was napomionac: byſcie ſwoia ſiela/
Maiac na pieczy wolnoſc ſwoie miela:
Jnem iei także chetliwie zyczeli/
Ktora przes chitroſc poganſka ſtracieli.
Rata poki was kolem nieotocza/
Bo ieſlyc Czechi opanuia moca:
Jwamci pewnie pretko ſrodzi benba/
Choc tilko wegri zupełnie oſieda.
Wezmicieß proſſe naſie vmyſł yny/
Niech niema Krakow z turki vkrayny:
madrem doſic.

Wnzi wſſech namnieiſſy

Sługa y brat zyczliwy

Bart: Pap: Slach: Pol:

Gwałt na Pogany Ku wſſem Chrześcianſkiem Panom vczynmony przes Bartoſſa Paprockiego etč.

ZAwſſe ſama potrzeba ktemu przimuſſa wielcy a możni Krolowie/ Xiażeta/ y Panowie Swietey wiary Chrzeſcianſkiei naſladownicy; Czaſu nieſczeſcia iakiego / y niemy przemowic muſy/ iako nam Atidem Cresi filium Historiæ opowiedaia / że napierwſſy ras przemowił: Videns ſuſis patrem Captum cum Cyrus cōficere vellet, zawołał załoſnie nań mowiac/ Parce patri meo ô Cyre & hominem eſſe, & Caſibus diſce noſtris. Y nam teras zayſte wołac nawſſytkie Chrzeſcianſkie Pany/ Krole/ y Xiażeta możne także nawſſytek lud yny poſpolity przistoy/ abiſcie ſie ludzmi byc pamietali/ a karali ſie zprzigod á znieſczeſcia bracy y ſaſiad ſwoych / ktorzi także wolnemi á nád wiele ynych národow Bogatemi y możnemi bywali/ tego ſie ieſce pamietnicy naiduia/ iako od nieſczeſcia vtrapieni przes ſrogie pogány / wſyſci otym wiedzec raczycze / a niektorzi ledwie że ná to oczymá ſwemi niepatrzicie: Poginely ſkarby ich hoine/ zlote kleinoti drogie/ á on ſkarb nadroſſy wolnoſcz a ſwoboda miela / ta iuß tiſko ſama ratunku amiełoßerdzia od was wſſytkich proſi: Teras każdy z was na to tak ſławne kroleſtwo patrzaiac/ pamietaj one ſłowa Diogeneſa

nesa onego poganskego meza/ktore nam Laercius wsostich xiegach opowieda/ktori to ma wiał / Libertas semel amissa, non facile recuperatur. A dla tego hominem esse & casibus disce alienis każdy/w czas pozarowi zabiegac potrzeba aby sie blizey nieprzimknał a pospołu z sasieckiem y nasego niepokaziel/ a wniwecz nieobrociel. Pamietaicie na słowa Augustina swietego ktory mowi: vehementer infrænis est cui non incutitur timor alio pereunte, amator autem est salutis suæ, qui & vitat alienæ mortis in Cursum, & ipse est providus qui solicitus fit cladibus cæterorum.

Karz sie każdy przigoda Luczka/niemieli tego nabaczenyu wegrowie gdy Grecia posiadał tenże poganin/ patrzcie k czemu sami przisli przes vpor a niemielosierdzie swe nad bliżniemi swemi / wzieli zato pomste iako widzimy według słow onych Iacob: 2. Iudicium sine misericordia illi, qui non facit misericordiam.
iakos to teras znaia potumkowie że zle cynieli przodkowie ich/a niedawali ratunku vpadaiacym/niepamietali słow onego Piliniussa ktori mowi / magni mali periculum est vicinum. Pamietaicie dzis wsysci nato dla boga wy co sie zczudzei skody aupatku naciessyc chcecie/ abyscie sami potem nato neprisly czego Panie Boże racz obronic aby sie nieprzidało komu według słow a przipowiesci oney/ut Polypus dum Conchæ carnem captat ipse capitur ac tenetur, ita sæpius dum aliis nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus.

Takowac zazdroscia/ takowa nienawiscia siela ten poganin krolestw/ xiestw / prouincy pohołdował: że sie iedni drugich niesczesciu smiali a z niego sie cieseli/dobrze powiedział on Poeta Menander mowiac / vir enim virum & Civitas Salvat Civitatem, takac by należala y wam wssem Chrzescianskiem Panom miełosc a zgoda/ iako manus manum lauat, digitus digitum, tak Chrzesczianin Chrzesczianinowi ku pomoci przibywac ma przipatruiac sie zgodzie poganscy / iako oni z wielkiem niebespieczenstwē/ przes dalekie a trudne kragyny przebiegaiac/wielka sobie pomoc dawaia / a wy Chrzesciany bedac ńato ledwie drudzi niepatrzycie a ono bracy wassey iarzma nassye kłada/glowy ich scinaia/ zonam/ corkam/synom ych gwalty sie wielkie dzieia/iako przes spary na to patrzice. Czym iesliże sie Pan Bog przeciwko wsem o to nieobraza poczuc by sie potrzeba / bo powieda Hieronim swieti vult enim Deus unumquēq; alterius angustias, ut proprias sentire, & quomodo sibi intali tribulatione si esset, subueniri cuperet, ita se alteri propter Deum subuenire non post ponat. Bo kto tego nieczyni a może / takowy własnie braczia reka swa / własna zabya / iako Seneka o tym w przipowiesciach powieda/qui succure peritoro potest, quum non succurit occidit. Vstała niesketis w ludziech miełosc bliżniego vstawa miełosc sławy / a co nawietssa vstawa miełosc

onego

onego od ktorego wsytko dobre pochodzi/adlatego iuſ
też ciemnieia slawne narody/nieznaia ludzie wnich po-
stronni oney ozdoby przodkow ych / abowiem vstała
laska Boża/przeto że też on miełosci w ludziach niezna.
Niemass tego co Iudit ona swieta wdowa powiedzia-
ła : qui diligunt te sicut sol in ortu suo ita rutilent.
Ach niesteris Chrzescziame bracia mieli toc zła iakas
nastała wnas mysl podniosła/medrzey niſz przodkowie
nassy chcemy sobē poczynac a ono wssytka nassa ma-
drosc glupstwo iest / Przodkowie nassy w prostocie
wssytko zaczynaly a sło ym to ku wielky a nieprzeżytey
slawie/nawssem sie ym sczeslywie wiodlo : Czysta-
my kroniki na każdey potrzebie kiedy sie z pogany tra-
fieła / wiele zacznych Panow z każdego krolestwa / z
xiestw/z prouincy rożnych / zwłascza narodu slawien-
skiego nam opowiedaia / ktore Oycowie naprzedniei-
ssych rodow/dla odnawiania slawy przodkow swoich
czesto wysełali/a wysełali takiem dostatkiem / takowa
sieła iaky komu nawietssei dostawało możnosci : Nie
Krolom swem gwoli : ale onem swietem Czesarzom
ktorzi na pogany broni swych dobywali. Teras widzac
takowy dobry poczatek tego swietego a dobrotlywego
Czesarza Rudolffa/ktory za wielkiemi krzywdami po-
ganskiemi to vczynic raczeł/że przemierze poprzisiezone
znim/ połamane odniego pogwalczone / on też łamac
rycerstwu swemu pozwolet/fide fragos dosic fortunnie
po-

potarł/ snac żaden Chrzescianski Czesarz przed nim ta-
kowey skody nigdy poganom nievczyniel nad tego nie-
zwiciezonego Czesara Rudolffa : niesłychac do tego
czasu na takowy gwalt /na takowa moc poganina sro-
giego aby sie zbiegac/apomoc mu tego raczeli. Samo
tilko krolestwo Czeskie sasiadom swem zprzileglemi
swemi kraginami tako dobrzi wierni poddani przi krolu
swem stoia / ratuicie dla Boga odpieraicie gwaltowi
społeczna reka Chrzescianie/boc waska granicza.
Azwłascza o krolestwo wielky slawy/krolestwo niezwi-
cziezone Polskie/ty sie teras poczuy/ ty sie teras pokaz
wswei możnosci wsytkiē narodom/boc na tobie wsytko
zwiciestwo tego okrutnego poganina należy / przescie
wsytko Chrzescianstwo obronione bezpochiby bedzie/
dla wiela prziczin że tak iest każdi mi to prziznac musi/
tobie korono sławna tilko samei tego dostawa / co yne
krolestwa/xiestwa/panstwa drogo kupowac mussa ;
Naprzod podzmy do chwały Bożey : ktore krolestwo
tak sserocze opatrzeło sion w ktorem na swiecie Pan
stworziciel nas kochanie swe miec raczy : przi ktorem
krolestwie wieczey koron Panu Bogu mielych/przibo-
ku wyssey korony sie vkazuie : ktore krolestwo wietssa
polowicze dobr swoich natakowe korony nadało : oka-
zac tego niemogaczy krolowie co sie chlubia bogactwy
swemi. A tego niebacza że żadnego bogatssego niemass
ani byc może nadto wktorem Pan nieba y ziemie nasze-
rzey

rzey ſtolice ſwa poſtawi. Kutemu oſadziel to zacne
kroleſtwo waſſe takowem ludem ktory niwczem ynem
nadzieie aobrony ſwey niepokłada tilko właſce iego
ſwietey/wreku a w pierſiach ſwoich: nie w Zamkach
ani miaſtach mocno budowanych/wiedzac to/że co re=
ka naprawi/reka zepſowac może. Maia ktemu wiel=
kie obdarowanie od Pana nieba y ziemie ſlawna koro=
no/kroleſtwo niezmożone/twoi ſynowie nad yne naro=
dy one ſwieta pania cnote/przektorey obecżnoſc ſtrud=
na ſie ym w priziſtomoſci zbledzic kiedy przida/ trzyma
ſie ych dla tego że ſie w niei kochaia/ zaſwa patrone ya
maia/dlatey ſamey vmieraia/wtem tilko twem okregu
ona rada Ciceronowa ſie zaſtawila ktori powiedział/
bonam ciuitatem oportet de virtute eſſe ſolicitam.
Tamci tilko tam reſpect na one poſpolita przipowieſc
Ariſtotelesowe/ktori mawiał: melius eſt mori, quam
facere contra bonum virtutis. Ayżto tak bywało co
ſie tu wſpomina/niechaiże to dokonczа niegínie / z tym
tytułem ſławne kroleſtwo zawſſe przebyway / tym ſie
cżieß/ a w nim ſyny ſwe wychowyway. Ato teras okaż
przed wſſytkiemi iawnie narody że ty ſamo wiecżey
możes niżely kilka ynych / maiac tak wiele pricżyn na
tego okrutnego afałecżnego Tyrana/ktori cie tak cżeſto
Falſſywem przemierzem ſwoym oſſukawa / wſpomni
deſpecti ktorec kiedy wyrzadzał / zatym nowem danim
pricżyny mow ku niebu ocżi ſwe podniowſi / wołay

na Pana ſwego onemi a krotkiemi ſłowy.

Nec te latuerit ô ſupreme Iupiter
Horum malorum quis quis autor extitit

Thenci wam dał pricżyne do rożerwania przemierza
przes charty ſwe zdradlywe tatari / nie ieden ras/po
ſmrci krola Auguſta; poodiechanyu Henrika: za pano=
wania Stephana / w ſpomnicie teras one krew zacżna
a niewinnie przelana Podlodowſkiego/wiele popſowa
nia maietnoſci y pomordowania zacżnych ludżi w Ru=
ſkich kraynach y w Podolſkich/ popuſtoſſenia wielkie=
go krayn onych: ſkad że ſobie pokoi od nich rozumiecie/
tilko podobno około Krakowa/Warſſewy/ Poznania
a około Torunia/ byc niebeł zabawion od kogo inego/
itamcy by on nawiedżieł / pod płaſcżem zdradliwego
przemierza / tak iako wſſytkie yne kroleſtwa tym oſſu=
kał a zdradżiel/tak cy by y wam vcżyniel / głaſcżac was
pogłowie/a cżo predzey zanogi chwytał. Coß wam
vniego ſtraſnego ? Wielkoſc chaſy / nielekaicie ſie yet
proſſe dla Boga / możecie tak ſobie otuche dawac iako
on Agis Krol Lacedemonſki gdy porazil Argiwy: ze=
brali ſie nan wielka mocza/ ktora obacżywſſy ludżie ie=
go barzo ſie potrwozeli / Ale krol ich meżny to zrozu=
miawſſy/pretko ich pocieſſil mowiac. Sitis bono ani-
mo viri, cum enim nos qui vicimus trepidamus, quid
cenletis eos facere qui anobis victi ſunt. A tak y wy pa=
metaiac na one rowne ſwe pocżty ktoreſcie miewaly na

wielkosc poganska/iako ym mežny odpor dawały/ iako
ym mežnie odpierały/rozganiali/y porazali. Pomni-
cie že dawnieissych niewspominam onego sławy y pa-
miecy wiecžnei godnego Hetmana Mikolaia Mielecž-
kiego ktori tilko zetrzinasciaset ludu wssedwssy do wo-
łoch/na wielkoscž poganska trafił/wssak sie ym okazaw-
ssy iako mežny lew miedzi Sarnami/ niestraciwssy ža-
dnei osoby/wyssedl obronna reka cžale. Pomnicie tež
one mała takže Licžbe ludzi braci swey ktorzi beli przi
woni iako wielkosci tego poganina mežny odpor dawa-
li/y by beli niezdradliwi wołochowie naprzekažie/mu-
siałbybił ciezey pokaran byc ten srogi skasca narodu
Chrzescianskiego/od swego napodleissego woiewody/
ktory zdawna ołdownikiem Krolestwa Polskiego by-
wał. Wy tedy bedac ludzmi tak wielky sławy / y tak
možni in uno corpore, naco sie wzdrigacie / o to ynš
wsisci Chrzescianie nan broni swych dobywaia / A
was oktorich na wiecžey nalepiei rozumieli nad krupa-
mi by takich bab odiachac maia / cy tego cžekacie žeby
ten poganin wssytki vspokoiwssy na was tilko samych
moc swa obrociel / a was z hołdowawssy wami yne
Chrzesciany boiował/ požalby sie Bože takowych my-
sly w was/y takowego niescžescia o Bože wiecžny o-
bronic racž. Cžos iest wielkosc ludu iego: bellua sine
capite, to racžcie wiedziec atim sie ciessyc co powiedział
on Antistenes, in bello non tam multitudo militum,
quam

quam pugnantium virtus parit victoriam. Onego Agi-
sa krola zwycžaiem sobie woine zacžynaicie z tym Ty-
ranem (iako to wam nienowina) ktori tak nauke zo-
stawił/Non percontari quod sint hostes sed ubi sint, do-
pytacie sie ych snadnie boc drzi naimie wasse ten pogan/
chocia sie wam srogo stawi / mac on na bacženiu słowa
onego Krola možnego Alexandra wielkiego ktory sie
chwalel rycerstwem swoim Sławaki ludem niezwycie
žonem s ktoremi ssedl przeciwko Dariussowi/a gdimu
spieg powiedział odwakroc wietssem woisku Dariusso-
wē/ssedl smiele przeciwko niemu glowa na to kinawssy
rzek/ oves etiam licet plures, ab uno aut altero lupo ca-
piuntur. Tegoscie wy rodu/tegoscie pokolenia / ktore
to ten Krol wielce sobie poważał/bomu sie snimi wse-
dy scžescieło/ niezatłomiał sobie Chasa nichcžemerna
woiska swego/nato bacženie mayac/quod bella omnia,
non qui plures sunt numero recte conficiunt, sed qui
virtute sunt superiores. Wierze že mi za zle miec nie-
bedziecie racželi/že tu pretka abez kosstu wielkiego wa-
sse gotowosc opowiem a okaže: Azali ktore Krole-
stwo nad Krolestwo Polskie može miec pretsse agoto-
wsse woisko: Chocia by tilko ziedney wsi ieden ry-
cžerz wyprawion mial byc / ktorich iest 2060560. Bo
Krolewskich a rycerskich iest 900000. Biskupich a Ka-
nonicžych 1000010. Klasstornych plebanskich 60560.
A to rzecž iest prawdziwa.

B ij

Takowa Expedicia iaka cny iakiś ryczerz prawy
wynalaſl a na cżwore ia rozmierzil / yzali ſie nia vcia-
życ możecie gdy zdzieſiaci wlok abo lanow iednego ry-
cerza wyprawicie/piecdzieſiat tiſiecy iezdy a ſiedmdzie
ſiat tiſieci piechoti miec możecie to vcżyni 1020000.
Wtora Expedicia ze 20. wlok abo lanow na poſielek
pierwſſey sktorei może byc ludu 600000.

Trzecia zetrzidzieſcia wlok ieden tilko aby bel wy-
prawion ku poſielku onem dwiema/azaly maly poſielek
gdy bedzie 400000. Niezwycżieżone Kroleſtwo/cżemu
ſie niepocżuieś /. cżemu takowe ſkody y krziwdy cierpiś
od pogan/maiac tak wiele ludu takowego że może mo-
wic każdemu tak, vnus Lupus non timet multas oves.

Cżwarta Expedicio wktorey może byc ludu gdy że
40. wlok ieden ſie wyprawy 300000. A zaś to może miec
turcżyn teras w tym zamieſſanyu / zbierzeli wietſſe ni-
żeli wy/wiecżey tam bedzie wám zycżlywych / bo tam
beda miedzi nimi Chrzeſcianie / ktorzy ſami pagany o-
bacżiwſſi was w takowey ſiele/dawic benda : dla Bo-
ga niedaycie ſie vpoſledzac nikomu / okażcie możnoſc
ſwoie/ okażcie to wſſem narodom coſcie zacż / wy wy
możnoſcia ſwa/wy cżnota/wy prawda/wiara ktoraſcie
zwykli zprzodkow ſwych Panom okażowac / teras ſie
okażcie y możnoſc krola ſwoiego / niech to wſytcży na-
rodowe o was wedza / że wy pierwſſemi bedziecie na-
ſtolycżi tego poganina w Konſtantinopolu/vprzatni-

cże a ochedoſcie Grecya zplugactwa poganſkego/ ydcie
przeciwko temu wiatru ktory zpierſy vtrapionych
Grekow/Serbow/Charwatow / ku Polſcże zdawna
wychodzi / za Cżieſkem wzdychaniem ych wniewoly v
poganina ſrogiego zywacżych : Cżegom ſam dobrze
ſwiadom napatrzalem ſie y naſluchal tego / a ſwiado-
mech też dobrze myſly ich co cżynic chca gdy by tilko
poteżnoſc obacżeli Chrzeſcianſka.
Azalis to mala ſlawa wam bedzie ieſlyże temu ſwemu
vmyſlowy doſyc vcżynicie/azali odwſech narodow nie-
otrzimacie wielkiego podziekowania/Azaly tym niero-
ſſerzicie granic ſwoych/ Azali ſie nienagrodzi tha wy-
prawa/ten koſt/abo naklad/ Oycom od ſynow / dzie-
cżem od Oycżow/żonam od malżonkow / ktorzy na te
woyne wyada / bo wyada na pewne zwycieſtwo da
Pan Bog : akto zwycżieza miewa koriſc/ A co droſſego
nad ſlawe ktora wy nad yne narody wietſſa miec :
możecie / gdyſs was wiednem woyſcże bendzie iedney
cnoty/tedney/prawdy/iedney ſtaloſcżi / 2500000. tam
niemoże bydz zazdroſc/nad ktora niemas nic gorſſego
zwlaſcża nawoynē/Bo niedarmo powiedzial on Cleo-
bulus Lindius interogatus a quodam, quæ nam præcipuè
Cauenda ſint? reſpondit amicorum quidem in vidiam :
inimicorum aūt inſidias : to ſroga amierziona barzo :
Gdy ieden Pan Monarcha wielki zbierze woiſko zro-
zlycżnich narodow chce miec wſſytki ku pożytku / a oni

na roſterk/a oni na niezgode/na przekaże wielſſa muſie-
ziezdzaia/ieden narod nad drugi wietſſey ſie godnoſci
chcac okażac/ ku wielkiemu vpadku za nawiedzieniem
drugich przichodza: czego wam wyliczac mi ſie ſſero-
ko niechce/ani mi przistoi/ vkazac by ſie mogly przikla-
dy ſwieze co dawno ſwiat vmial iako ono mamy da-
wna przipowieſc od Socrateſa ktory Interogatus quid
bonis viris moleſtum eſset? dixit, malorum fælicitas.
Quid malis? bonorum proſperitas. A tak to w tako-
wey grumadzie iednego tak ſlawnego narodu mieiſcza
miec niemoże. Niemoże byc żadna Leuitas ani incon-
ſtancia, muſy ieden iako drugy frimiter perſiſtere in bo-
no contra dificultates, ktore tam da Pan Bog żadne
wam przeſkadzac niebenda/niechay grozi iako raczy/a
zas niewiecie oney przypowieſczi dawney, Canis timi-
dus vehementius latrat quam mordet. Altiſsima quæq;
flumina, minimo ſono labi videmus. Thakże wy ſwem
zwyklem zwyczayem niegrożac pomſcicie ſie teraz row
no zdrugiemi Chrześciany wielkich deſpelitow ſſkod
nieoſſaczowanych/ktore wam zdradliwie zwykly czy-
nic ten pſi narod poganſki/A tak ona ochota/ona ſmia-
loſcia/ zwykla obroczcie ſie kunim/ wſkreſcie imie pra-
pradziadow etc. ydziadow ſwoych/ktorem zawſſe wſe
dy rowno bywalo/ktorzy vżywali oney rady v Virgi-
liuſſa Aeneidos lib:2. obaczywſſy nieprzyacziela ſwego
mawialy/Moriamur & in media arma ruamus; Vna ſa-
lus

lus victis, nullam ſperare ſalutem, niebywala ym ſtraſſ-
na ſmierc a ſmialoſc wielka ych ſtraſna bywala nieprzy
acziolom / muſieli ym vſtepowac y vpadac pod mezna
reke ich.

Jeſcże ſie ſtego pochlubic możeczie nad yne narody
że w waſſem woyſce ziedney krwie ziednego narodu
przebywac niemoże Fraus & dolus obawiac ſie ich nie-
możecie iako yni miedzi ſoba / bo kendy zrożnych naro-
dow woiſka ſie zgrumadzaya/rożnego ſczeſcia zażywa-
ya/in varijs animis hominum multæ ſunt latebræ, &
multi receſſus powiedzial to Cicero.

Niechcac ſie dlugo rzecza ku wam zabawiac zaczny
a rycerſki narodzie/ proſſe ku themu gwaltowi razcie
co predzcy wyſtepowac / a ſtateczna pomoc daycie
Chrzeſczyanom. Wſpomnicie na wielkie dobrodziei-
ſtwa thego ſwietego Domu Rakuſkiego ktory wſſelka
ozdobe na was y na przodki waſſe zawſſe kladl / y kla-
dzie: ktorey family Rakuſki dom Czeſarzowie oni ſwie-
czy wpolſcze nieozdobiely yakaż kolwiek zażnoſcia/mu-
ſſa zeznac Teczenſczy muſſa Korkowie ktorich acz yuſſ
nyeſtalo iednak wlaſna krew ich ſlawy ſſeroky dom P.
czarnkowſkich ktory zſtrony ſwey tego Domu dobro-
dzieiſtwa zapomnicc niemoże: Muſſa Latalſczy pa-
mietac ozdobe rodu ſwego z tego ſwietego domu/
Muſſa X. Radzywilowie Chotkiewiczowie muſſa
Dzierzgowſczy/Miedzileſczi Myſkowſczy Bielawſczy
y wiele

y wiele ynych ktorzy na wieczne czaſy od tego ſwietego
domu ozdobieny ſa tytuly wielkiemi / niewſpominam
tych ktorzy hoynie Bogaczeni a darowani bywali / A
zaly mi ſie niegodzy wſpomniec a pochwalic ſwietey pa
miecy Czeſarza Maximiliana I. / zniewypowiedzianey
łaſky y hoynoſczy ktora pokazal na ziezdzie onem dlugo
niezapomnionem w wiedniu/gdi Sigmund on ſwietey
pamieci krol a oczíec kroleſtwa Polſkiego zynemi krol=
mi tam ſie bely ziechaly a rozmowy ſwe miely o ſpra=
wach rycerſkich/tam miedzy ynemi dworzany gdy po
obiedzie obaczic raczel ſkotniczkiego y Pukarzewſkiego
ktorzy bely one fortunna woyne pod orſſa zmoſkwa
zaczely gdzie 800000. Moſkwy / Polſkie barzo male:
woiſko naglowe zapoczatkiem ich porazily / iako ich v
wielbiel iako ych vſſanowal a ozdobiel on ſwiety Cze=
ſarz/dwiecori ſwoie wlaſne rozkazawſſy Panō przed=
meiſſem ſwoym/wziac zarecze/a onem dwiema mezom
ktorzy daleko ſobie woknie ſtaneli/ ſpoleczne rozmowy
maiac / a w tym w traby wſſalamaie zagrano vczych=
nelo potem troſſeczke az przemowe ieden Pan Czeſki
vczynilmowiac gloſem donich/Panie Jaroczki a Panie
Pukarzewſki/ Zdalo ſie to Je° C. M. y tym wſem za=
cznem Krolom y Xiazetom/ ktore ſie to ziechaly na ten
ziazd/aby ſcie tak ſczeſlywie the dobra myſl zaczeli iako
ſczie bely zaczely one fortunna bitwe pod orſſa to chce
miecz powas Je° Czeſarzſka M. iako nayprzednieiſſy
Pan

Pan y ſedzia na ziemi: ſkoro od Tanczowaly zarazem
po od prowadzenyu Panien thak zacznych/przynie=
ſiono wiencze ozdobne ktoremi od onych panien ſporu=
czenia Czeſarza ſwietego Pukarzowſki y ſkotniczki
podarowani bely. Zaly nathakowe ozdoby/na takowa
chec przecywko narodowi Polſkiemu chetlywi ku tak
ſwietmu domowi byc niemacie / Benefacta benefactis
addenda ſunt: ne, ſi deſinamus benefacere obſoleſcat
priorum benefactorum memoria. Ateſci to moynuli
ſlawni panowie a bracia Polaci/Liberale officium eſt,
ſerere beneficium ut metere poſsis fructum. Pozyteznac
to bedzie waſſa poſluga oddawayac thakowe dobro=
dzieiſtwa temu ſwietemu domowi ieno ya ſobie vwa=
zac vmieicie niechay ia iei niewymieniam. Tilko oſtrze=
gam aby wam nierzekl kto onych ſlow ktore napiſal on
poganſki maz ut malignus eſt, qui fontem ſcatentem
obtegat, aut radiantem ſolem prohibeat, aut lumen re-
cuſet de ſuo lumine accendere, aut viam monſtrare gra-
uetur: ita vehementer eſt in humanus, qui prodeſſe no-
lit citra ullum ſuum incommodum, Alec wtym nic nie=
watpie zaczny narodzie ze ſie w tey mierze vpoſledzic
dac nieraczyſz ani omieſkaſz tey ozdoby oyczyznie ſwei
mieley vczynic & poſteritati, daſz ratunk ginaczym
ſaſiadom a meznie ratuieſz boku y glowy ych.
Wy takze o mozni Krolowie y Xiazeta ktorzi w mocy
ſwey ſami R. P. w Panſtwach abo kroleſtwach ſwich
C miec

miec racżicie / ſami nimi wladniecie; ma was takowe
miloſierdzie/ y powinnoſc Chrzeſcianſka ruſzyc/ abyſcie
ſie na ten gwalt zbiezec racżeli, alienæ miſeriæ in veſtro
corde compaſio, niechai ſie teras okaże / gdyſz żadnego
Chrzeſcianſkiego Pana iako powieda Ambrozy ſwieti
lib: de offic: nihil tam commendat Chriſtianum, quam
miſeratio charitatis. A tak vcżyncie powinnoſci tey
doſic eorum miſereri oportet qui propter fortunam non
propter crimen in miſerijs ſunt. To poganin mowil:
Ktemu ieſcże te ſlowa przidawaiac, homines enim ad
Deos nulla re propius accedunt, quam ſalutem homini-
bus dando. Cicero.

Stad ſie teras wſyſci macie prawemi Chrzeſcian-
ſkiemi Krolmi okazac. Bo to Krolom należy rato-
wac vpadaiace iako on Poeta Poganſki Ovid. lib: 2. de
ponto Elegia 9. otom powiada. Regia (crede mihi)
res eſt, ſuccurere lapſis &c.
Achoc by na oſtatek y ktorem nienawiſni beli abo oni
ym kiedi/ tedy ich teras wnieſcżeſciu takowem ratowac
ſye godzy/ a niedopuſcic do koncża zaginac przed ocży-
ma ſwemi Chrzeſcianſkiem ludziem/ o wſeki z niemych
beſtei przikład brac / niech ſie dwa wieprza na ſrożey
powadza/ gdy by pies abo wilk k nim priziſtupic chcial /
ſiela mu oba odpieraia: Coſz wam Chrzeſcżianom a
ludziem rozum maiacym niewiecżey priziſtoy. Pulchrū
eſt vitam donare petenti. Proſſac wzdichaiac wegro-

wie vtrapieni/ Charwatowie/ Serbowie zniewoleni/
Grekowie ponedzeni y wiele ynych Chrzeſcian / pod
tym ſmokiem opanowanych/ a dla tego każdy z was te-
ras/ teras miſerere in opum ſociorum ponnicie na one
ſlowa 1. Ioan: cap: 3. qui habuerit ſubſtantiam huius
mundi & viderit fratrem ſuum neceſſe habere, & clau-
ſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in
eo. Jakos biſmy was zwali Krolmi Chrzeſcianſkie-
mi na potem / ieſlybyſcie ſie wtym vpadku Chrzeſcyan
braci/ ſaſiad ſwych vlitowac nieracżeli: a ratunku ym
rowno zdrugiemi niedali/ gdyſz tilko ſama miſericordia
præſidium ſalutis eſt, racżcie to pilnie ſobie rozwazac
tac ieſt ornamentum fidei, propiciatio peccatorum, hæc
eſt quæ iuſtos probat, ſanctos roborat, Dei cultores
oſtentat, to oniei powieda Chriſoſtom ſwieti. A tako-
we; ktorzi by ſie niedali vznac przichilnemi Chrzeſcia-
nom w takowey krziwdzie ych terazmeiſzey/ muſieliby-
ſmy mowic przeciwko nim z onem Demoſteneſem choc
poganin bel nemo miſericordiam conſequi dignus eſt,
qui nemini dat veniam, kto ma daleka odlegloſc dac ra-
tunek ludem rycżerſkiem / to coby mial nałożyc na do-
mowego żolnierza/ niechay prziległemu apracżviacemu
dopomaga y nałoży: Właſnie ſie tym ozdobi / y ſławy
tym ſobie tak przicżini/ iako by ſam iſtotnie przitem byc
racżel/ vcżyni doſic onem ſlowam y napomnienyu kto-
re Eccles: kap: 7. napiſał mowiac/ non deſis ploranti-

bus in couſolacione & cum lugentibus ambula. Juſz to
bedzie ratunek twoi/yus to vtrapione poratuieſz / gdy
ym pomocy iakiſz kolwiek yratunku dodac raczyſz. Kaz-
dego.to ſtawu Czlowieka powinnoſc ieſt / iako powie-
da Hieronim ſwiety otim mowiac, non adimplet le-
gem Chriſti qui miſericordiam non habet, nec indutus
eſt viſcera miſericordiæ & lachrimarum quamuis ſpiri-
tualis ſit, Vczinkiem a prawem Chrzeſcianſkiem hoy-
nie ſie w takowem przipatku okazac potrzeba/Bo iako
piſſe Ambrozy ſwieti ſuper Epiſtolam 2 ad Corinth:
ficta charitas eſt, quæ deſerit inadverſitate. Niemaſz
czym powiadas Pralatie? onocie naucza Ambrozy ſwie-
ty, Vala Sacrorum vendere opus eſt ubiquis fide ſynce-
ra & perſpicaci prudentia miſericordiæ munus impleat.
Sane ſi aliquis in ſua declinat emolumenta, crimeneſt.
Si vero pauperibus erogat, captivum redimit, miſeri-
cordia eſt. Widzac tedy tak doſtateczne przilegle kro-
leſtwo wludzie ryczerſkie/tym dokladac/tych przeciw-
ko nim zapomagac / a nanie animowac iako nabarzy
macie/gdiſz wiecie ze vbique pecunia vincit, iako Iſi-
dorus mowi: proptet pecuniarum poſseſsionem omnia
prælia nobis fiunt. Tymiſz tedy na zolnierze hoyni bic
raczcie/boc ym ſmialoſci wielky dodawaia/dla tech zol
nierz zdrowie ſwoie lekcze wazi / iako ono on greczki
Poeta powieda.

Mor-

Mortalibus nihil eſt carius pecunia,
Atque inter homines una plurimum valet.

Agdyſz to yuſz wiecie ze takowem ratunkiem wielka ſie-
le miec mozecie, Omnia pecunia effici poſsunt tako po-
wiedzial Cicero tymis ratunek dawaicie/ tich niepo-
morduiecie znadalſych ie krayn zaſelaiac na ratunk tak
vtrapionem Chrzeſcianom.

A wy ktorzy lekkie pleczy/ſmiake ſercza ktemu macie:
abyſcie ſami rekoma ſwemi y pierſiami zaſtawieli ſie te-
mu tyranowi:A gdy ſie zroznemi narody zgrumadzicie
niewſtydaycie ſie tego dac ſie pod moc a podſprawe by-
walemu w potrzebach ſtim poganinem/gdyſz pluralitas
ducum vel principum bywa barzo ſkodlywa, unum
ovile unum paſtorem Pan chce miec/ thak w Koſciele
ſwem iako y na woinie: baczyſly go nad ſie medrſſego /
biegleiſego puſcmu przodek w tey mierze /zycz muthey
zwierzchnoſci nadſoba dla ſwego dobrego/y wſytkiego
Chrzeſcianſtwa/tamci potrzeba ſwiadomego/boc nie-
darmo powiedzial on Chabrias eos optimi ducis mu-
nere fungi, qui res hoſtium quam maxime cognitas ha-
berent: nierozumiei o ſobie wieczey nis potrzeba wtey
kraynie gdzies niebywal/abyc ſie zbladzic nieprzidalo/
pomni co on Liſimachus powiedzial na to: Imperato-
res, vel belli duces nulla venia dignos eſſe, qui in bello
errarent, ubi ſiquid offenditur perperam, temeritate, vel
inſcitia, emendare non poteſt, dla boga powagi tam nie-
trzeba/

trzeba/doma tytuly Xiążecże zuſtawuicżie a na woine
tilko ſamo poſluſſenſtwo zſoba bierzcie/ ſumma provi-
dentia in caſtis gerenda ſunt omnia, ne hoc dicterium
ſero locum inveniat, non putaram, quod alijs in rebus
interdum locus, daturquæ vero ferro peraguntur, ea non
oportet temere aggredi. A gdy was nieprzyacżiel ten
tak oſtrożne y porządne obacży / zmieni powage ſwą /
muſi wam vſtepowac a ſwemu Bogu Ziemſkiemu tak
ſie wymawiac iako ono Numaantini cum aſcipione infu
gam eſſent verſi aſenioribus caſtigati, quia quos tocies
fugaſſent, fugerent: quidam ex junioribus dixit, pecco-
ra quidem etiamnum eadem ſunt, ſed mutatus eſt pa-
ſtor na tym ci należy na tym dla Boga / tego zwiela
ynych iednego obieraicie, Formidabilior exercitus ceruo
rum Duce Leone, quam Leonum duce ceruo, By miał
dzieſiec koron na glowie/ieſly w potrzebach niebywał/
w rycerſkich ſie ſprawach niecżwycżel/ na ten go vrząd
tak wielki y tak zacżny niebierzcie. Boc ono Pyrrhus
niedarmo wam przikład zoſtawil gdy iednego od pra-
wieł temi ſlowy gdy mu tam cos wielkiego obiecżował
po iednem ktori iako żyw w woiſcże niebywał / krotko
mu powiedżiał/non opus eſſe ſibi imperatore, Cuius au-
res tubæ ſonus nunquam Circumierit. Trzebac bywa-
łego/trzebac probowanego w potzebach: do ſwiatcżo-
nac to rzecż kto ſie ktorey nauki nievcżymiſtrzenr w
niei byc niemoże/w ſmiech to ſobie obracżal Hanibal
cum

cum audiſset ſtoici Cuiusdam argumenta quibus pro-
babat ſolum ſapientem imperatorem eſſe, riſit, exiſti-
mans fieri non poſſe, ut militaris ſcientia pareretur ſine
uſu & experientia in rebus ipſis, niechay ſie młodzi przi
ſtarych wprawuya a wiadomoſc nawſitko biora / boc
zawżdi nieprzyacielowi ſtary hetman ſtraſnieiſſy by-
wa ani zeli młody / Mamy ono v Plutarcha nato przi-
kład kendy Sertory vitam opiſuiac tak powiada.
Sertorius cum Pompei milites varie diſperſos ſuperaſſet
multis occiſis, audiſsetque adventare Metellum ſenem
cum alijs copijs, diremit prælium: revocatisque ſuis di-
xit, ego puerum hunc, niſi ſuperuenilset anus illa, ver-
beribus caſtigatum domum remiſiſsem. dał znac że het-
mani ſtarzi w potrzebach doſwiatcżeni / nad młode a
mało ſpraw rycerſkich ſwiadome maia byc przekładani

Potrzeba też dla Boga wtym wielky oſtrożnoſci a-
by ſie chytroſc/obłudnoſcż/ a zdrada przetko karała / a-
by przes zlych ludżi złoſc a łakomſtwo/ wſemu Chrze-
ſcianſtwu ſie hanba niedziala / bez od włoki takowe
karzcie. Erubeſcant im pij, & deducantur in infernum.
Muta fiant labia doloſa tak on ſwiety Krol Dawid w
Pſalmie 30. dał nauke / Nieſulguycie żadney zacżnoſci
vrodzienia iego gdys on ſam przednieiſſa zacżnoſc ſwą
wzgardżiel/to ieſt Cnote. Nieodpuſcielcżi Pan zba-
wiciel nas Bog wtroici iediny Judaſſowi / iako o tym
Hieronim ſwieti in Epiſtola ad Ruſticum monachum
piſſe

pisse temi slowy/ Iudas de Apostolatus fastigio in prodi-
cionis tartarum labitur, nec familiaritate communi, nec
intinctione buccellę, nec obsequij gratia frangitur, ne ho-
minem tradat, quem filium Dei noverat, zrzuczjel Pan
zniego one zacznosc/on tytul wielky ktori bel nan wło-
życ raczel / a porownał go zprzekletemi dla zdrady a
chytrosci iego/ktora acz Panu niesskodziela / Ale przi-
klad daiac aby sie ten sprosny grzech miedzi iego wier-
nemi niemnożel/to vczynic raczel. A tak mayac znieba
prawie na to przikład y nauke / złych ludzi podeyrza-
nych/miedzi soba nieczierpcie.

Nadobnie to a zwielka sława swa vczyniel on Nicostra-
stratus Argivorum imperator cum ab Archidamo mul-
tis præmijs politationibusq; ad prodicionem tentaretur
respondit; Archidame, te ab Hercule genus non ducere
satis intelligo. Hercules enim malos pæna afficit: Ar-
chidamus vero eos qui probi sunt, malis afficere solet.

Nalazła by sie także podobna tey odpowiec poganino-
wi kogoby nato namawiał/wietssaby stego sławe/wiet
ssy by pożytek odniosl / anizeliztich nietrwalych vpo-
minkow ktore od niego wezmie. Ktoremi sie niezboga-
ci ale wzgarde sobie y potumkom swem wiekom wiecz-
nie vczyni. Obrocz że sie ieno wierny przyaczielu po-
ganski ku swemu temu przyacielowi ktoregos sobie twa
zdrada obiednał iako ty rozumiesz/ Mnie sie tak zdażec
takowa chec/takowa prziasn okaże/iaka ono opowieda
Plu-

Plutarchus in Romanorum apopstegmatibus quum in
convivio Rymitalces Tracum rex, qui ab Antonino ad
Augustum desciverat, in solentius iactaret sua erga Cæ-
sarem merita, ac sine fine exprobrans belli societatem
molestus esset: Cæsar dissimulata illius petulantia, alte-
ri cuidam regum propinans dixit: prodicionem amo,
proditores non laudo. A tak cnote / prawde / scyrosc
miec nabaczenyu lepiei każdemu / gdys to nietrssała
przisługa/Finita proditione, tak karac poruczeł ten wiel-
ky sławy Czesarz tak proditores mowiac, eos damnare,
ut illis in nullis rebus fidendum esset. A gdy wiary acno-
ty miec niebedzies obacz sie cos za Panē / cos za Hra-
batem/nadobrey tedy pamieci te dwie panie vyare ac-
note miec potrzeba y prawie rowne miedzi yne modlit-
by położyc sobie the wiersłyki navczywssy sie ich na-
pamiec.

Mecum honor, & Laudes, & læto gloria vultu,
Et decus, & niveis victoria concolor alis.
Me cinctus lauro perducit ad astra triumphus:
Casta mihi domus, & celso stant colle penates.

A tak każdy Chrzesczyanski ryczerzu / meisie na ba-
czeniu / nic sie tego nelekai ani sie tym rozumiei za po-
dlego zedla cnoty niedostatek iaki cierpisz/ ktora pro vi-
cio habetur iako otym ieden dawny mąż napisał vczony
Ale cy co twoich spraw vczciwych swiadomi bēda/wiel
cze ten twoy niedostatek wysławiac mussa wiedzac / że

Ode-

Oderunt peccare boni virtutis amore.

Tu nihil ad mittes inte formidine pœnæ

Wam tedy zacni a sławni Hetmani to należy na pieczy mieć/aby żadnei suspicij na ricżerstwie waſſem niebeko/ kto by bel suspectus za piecz znim/ mech ſie nietrze miedzi cnotlywemi gdys wiecie una morbida ovis totum corrumpit ovile. To waſſa rzecż to/Aby Rudolff Czesarz tak świątoblywy Pan mogl to o was powiedzieć przed przijacioły ſwemi/iako ono powiedział / Philip Macedonſki Krol oczec Alexandra wielkiego pzedniektoremi Hetmany/gdy dlugo przed iego namiotem ſtali/a on ſpal/a kiedy k niemu potem prziſli rzekł / tuto dormivi, vigilavit enim Antipater. Maxima cum laude amici, suam excuſauit ſomnolentiam. A dla tego gdyż na was wklada wſytke zwierzchnośc ſwa / wiernie/ſie wierzacżemu okazuicie / Niemężna reka ale madra ſprawa/gdyż Theophraſtus powieda/ducem belli fortem eſſe oportere non audacem ferocemve, & quaſi vitæ ſuæ prodigum, ac contemptorem, doſyc maß cum pugnas forti animo, ubi ipſa rerum neceſitas & Reipub: ſalus poſtulat,ynych dogledac a napominac aby mężnie nieprzyaciela gromili. Że to zelżywości miec niemożes cżytay o Scipionie on przikład gdy mu ieden o to przimowieł że bel parum pugnax, reſpondit, bene quidem dicis, mater enim mea me imperatorem non autẽ bellatorem peperit, vkazał ten przikład na ſobie wſſem Het-

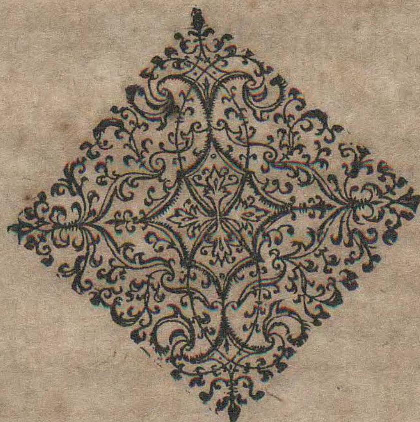
manom ten zacżny mąż/yże ym nieprziſtoy temere ſe obycere periculis, gdyż na nich pendet ſalus tocius Reip: Potrzeba wam też tego przeſtrzegac nachytrośc wielka pogańſka / co ſie cżeſto przidawa ze dla wielky śmialośći bywaia oſlukiwani rycerze waſſi/ od wielkośći pogan/ktorzi vkazuia małe pocżty ſwe nacżoła/a na zaſatkach dwa/y trzi kroc wietſſe zatrzimawaia/takoważ opatrnośc naych chytrośc miewaicie/a nietak wiele naſie klacżcie cżobyśćie zanieśc niemogli / multa audere, multa ab errare facit,zbladzis/zawiedzieſz ſie/gdy nacie nieſpodziewana wielkośc nabieży ztełu / właśnie iakobys w przepaśc wſkocżeł / a dla tego ono napiſał ieden periculoſa eſt audacia, ſi vires non ſuppetant ſpiritibus, gdis to wiecżye znauki dawnych mezow ypcżeſtrogi y że/ viros fortes non modo fortuna ad iuvat, ut eſt, in veteri proverbio, ſed multo magis ratio. Tegoß vżywaicie tym ſie ſprawuycżie/Bo miecż śmialośc a rozum wielki to ſławy rycżerz/nieprzemożone to woiſko kendi ſie to naydnie ſpolecżnie/iako ieden otym napiſał. Sapientiæ iunctam habere audaciam, plurimum conducit, ſeorſim vero audacia nocet, & calamitatem infert tak Menander oſtrzega.

Jus tedy wiecżey na tym gwałcie zwami rozmawiac ani was dluga a ſzeroka rzecża zabawiac niechce / pamietayac przeſtroge one ktora Lucan: lib: 2. bel: ciuil: napiſał krotkiem Vierſſem w te ſlowa. Tolle moras, ſem-

ſemper nocuit differre paratis, &c. Ja wam tedy gotowoſci waſſei przedſiewſiecyu waſſemu niechcac omieſſkiwac/Pana Boga o to tylko proſic chce / yne k temu namawiac / aby ſpolecznie zemna Pana Boga o wſſytkie fortunne poſtepki na tey tam woynie wam proſieli/gdys to wiemy zdawnych przikladow: Hoſtes oratione plusquam armis ſuperantur. Com wam gotow okazac iaſnie s Pſima ſwietego przikladow pewnych/iako ono macie Exodi 17. cap: orat Moſes & vincit Iſrael, 2. Paral: 20. cap: Ioſephat Rex timore percullus propter exercitum qui venerat, confugit ad dominum in oratione ut liberet eum. Co otrzimal vdobrotliwego Boga 4. Regum cap: 19. Ezechias audiens blaſphemias & impetum Senacherib, oravit ad Dominum pro redemptione. Niebel w tim opuſczon 1. Mach: cap: 4. Iudas Machabeus cum hoſtibus congreſurus orat, & triumphat. Nieopuſcza Pan Bog prozby zadnego ſluſney. Ale kto iego wſechmocnoſc wzgardza/ſwei moci ſwemu rozumowi co przipiſnie/zawſſe iego ſprawy odmieniac raczy/Jako iaſny przikład na tym ze okazac raczeł Machabeuſſu/Gdy wedwoch ynych bitwach tak ſie nieſprawował iako wpierwſſey/niemodlel ſie nieproſiel Pana Boga ſwego o pomoc/dopuſcic nan raczeł ze vciekac muſiał przed Antiochem / na oſtatek czitay 1. Machab: cap: 9 Comiſſurus cum Baccide & Alchimo pugnam & non orans occiditur.

Jonatas brat iego: obaczywſſy takowe nieſczeſczie gdy na mieiſcze braczkie wſtapieł iako o tim czitamy ibid: cap: 11. orat & victoriam conſequitur. Tak ci Pan Bog chce byc chwalon doma y na woynie/ czego y wy nieomieſkiwaicie/ wolai na nieprzyaciela vſty / a ſercem ku Panu Bogu gdiż on lepiei ſlucha myſli ſerdecznych anizeli głoſu / oczym powieda Chriſoſtom S. piſac ſuper Matt: 6. cap: mowiac o tim tak non voce clamoſa pulſandus eſt Deus, ſed conſcientia recta placandus quia non eſt vocis ſed cordis auditor. Niechze wam ſczeſci a bogoſlawi ten ſam qui benedixit Abrahæ & ſemini eius in ſecula ſeculorum, Amen.

Ku wssem Stawom slawnego Krolestwa Czeskiego y ku wsytkim ynem Panstwam y ksiestwam k niemu nalezauczym krotka Przedmowa.

Impossibilis liberatio est, Flamis Circumdari & non ardere.

WYsocze Vrozeni Panowie Pan: Vrozeni Panowie P. Vrozeni a stateczni Ryczerze slawnego Krolestwa Czeskiego/ Margrabstwa Morawskiego / Xiestwa Slaska oboyga y Panstw ynych k temu kralestwu nalezaczich: Panowie mnie Mielostiwi. Then Gwalt na Pogany ktorym ku wssem Chrzescianskiem Krolom Xiazetom y ynem Panom a osoblywie ku Slawnego Krolestwa Polskiego obiema stawom Polska rzecza napisal / Zdalo mi sie tak ze na Czeska rzecz slowo od slowa dac go przelozic/a wasmosczziam na ten seim podac/iako iednego narodu ludziem a bracy / od zaczatku tych oboiga Krolestw To iest Polskiego a Czeskiego. Zyczac tego wmnzm abyscie sie zgadzaiac a mieluyac/ wedlug krewnosci y powinnosci Chrzescyanskiei/ iednē vmyslem statecznie o dobrem Patrij swych radzic raczely/a iako sczyty grontowne wsytkiego Chrzescianstwa mocno sie oparli przeciwko smokowi temu nienasyconemu Krwie Chrzescianskyi/A pokazac mu to raceli/y wssytkim ynem narodom ze tytul slawienski na was

nievsta-

nievstawa; Czieszac sie onemi slowy ktore Tucidides napisal lib: 7. mowiac Temeritas superbiaq; populorum in iusta bella, suscipientium eos perdit funditus: æquitas aũt & moderatio differentium donec iuste id & comode facere possint, eos seruat, & tandem victores efficit. J wmnzm da Pan Bog mczziwi Panowie w tym wetpic nietrzeba/vznac pocieche raczycie/ tego pysznego draka auporne zgwalczenie iego przemierza/niesprawiedlywe a niesluszne podniesienie woiny przeczywko Krolowi wassemu/y przeciwko sasiadom wassem braci sprzisiezonei wegrom/music wam wypasc z tego kata (za zgoda wassa) w ktory sie zdradnie a ffalssywie wdarl y wdziera/tilko zgodnie w mielosci iako bracia a chwalcy prawdzywego Boga w troicy iedinego k niemu docieraicie/krom wsselky trffogi. Prziwiode wmnzm na pamiec daleko wietssa siele Poganska naprzodki wasse s ktora beli Batt a Peta Tatarowie Przes Podolskie/ Ruskie/Krayny do Polski/az na Morawe prziwiedli/ Przeciwko ktorem slawy nieprzezitei Hetman Wratislaw z Sternberka z woiskiem Czeskiem od krola Venceslawa Othogara Czwartego / ku obronie granic y Margrabstwa Morawskiego poslany / Olomŭcz iusz oblezony od onei wielkosci oswobodziel: bo wibiezawssy na konyu Pete Hetmana ich zabil nie z rusnicze ale osczepem/iako Ryczerz prawy: To niesczescie wielkie swe ona wielkosc obaczywssy/bo ich belo pieckroc stotysiac

tyſiac pod obiema Hetmany daley z Czechi ſczeſcia nie-
probuiac iako ptacy potrwozeni / trupa onego pochi-
ciwſſy precz odeſli : a od tego czaſu nigdi potem na ten
ſlawny narod przodki waſſe y na potumki tego mezne-
go lwa nacierac nieſmieli. A tak y w nicz ten poczatek
tei woiny znimi roku przeſlego pomniec raczcie / zec do-
ſyc znacznie mezna ſiele ſwa pokazali bracia wmczi / do-
bry zaczatek vczynyli / bo ym prawie malo niewſſytek
przednieiſſy lud wygladzieli doſyc ſſeroki plac ziemie
odkeli woiſka tilko ſamego krola Czeſkiego awegierſkie-
go / owa krotko mowiac zaden z Ceſarzow Chrzeſcian-
ſkich znacznieiſſey ſkodi przodkom tego Poganina nie-
vczyniel nad Krola waſſego Czeſarza Rudolffa / y ni-
ſkiem ynem niemiał potrzeby Amurat Poganin tilko z
ſamem Krolem waſſem : Teras z Czeſarzem Chrze-
ſcianſkiem dopiero zacznie a pozna da Pan Bog moc
iſiele iego / ze nietilko z Pannonij ale y z Grecy vſtepo-
wac muſi. Tilko miedzi ſoba miełoſc zgode / a Panu
ſwemu wiare zwykła ſlawienſka zachowac raczcie.
Ale o Moy mieli Czechowie ſlawny a zacny narodzie
wſpomnicie ſprawy przodkow ſwoich / ktorzi wielkoſc
nieprzyacielſka lekce ſobie powazali / vmieli rozmaicie
ſczeſcia na woinach probowac / ieſli ym ſprzodku niebe-
lo ku myſli / ieſcze ſie niekorzeli nieprzyacielowi / mieli
nabaczeniu one rade iako Tucidides lib. 8. powieda & ſi
belli initia fæliciter non ſuccedunt, propterea tamen non
est

eſt animo ſtatim deſpondendum & langueſcendũ , gdyſz
takowy Kunſt / takowe y grziſko ma od fortuny taki
vrzad / ze iedny nakon / drugie ſkonia zſadza. Ale wy o
nych przodkow ſwoich zwyczaiem kunim ſie mieicie za-
dnych wrozek nieſłuchaiac / iako ono opowieda Plutar-
chus in apopſteg : przikład na iednem dawnem Krolu
Tebanſkem gdy na woine wyechac miał Stoliczek na
ktorem ſiedział złamał ſie a vpadl pod nim / zle ſabie ieli
tuſſycz Hetmani iego / złem to barzo znakiem rozumie-
iac : ono ſzemranie ich obacziwſſy a zrozumiawſſy krol
wielkomyſlny vſkramniaiac trſſoge rzekł / wſiadaimy o
to inſz nam ſczeſcie ſiedziec niekaze. Zaras tym potr-
fozone oſmielel / wſiedli na konie woiſko ſprawieli / daly
bitwe / a wygrali. Smiałoſc tak wieczcie trſſozy nie-
przyaciela / zwlaſcza poganie muſſa ſie bac tych ktorich
ieſt przewodnikiem Bog prawdziwy : Niechai was
ta zdradliwa Fortuna iego nietrſſozy / bo ym ych wie-
czei na moczny zamek ſie zachowa toc to waſſy : wła-
ſnie iako kuropatwy myſliwcowi do ſaku weſly / Zdo-
bra otucha zweſołem ſercem ku nim ſie mieicie / pamie-
taice one przeſtroge ktora Euripides vczyniel mowiac.
Quis timidus res maximas appetijt ? Nigdi by beli oni
ſlawni przodkowie waſſy takowei wam pamieci nezo-
ſtawieli po ſobie / by ym bela miała boiaſn panowac / ale
maiac baczenie na pamiec dobra / na ſlawe nieprzezyta /
wielkich ſie rzeczy wazeli, in bellis magnifacere virtutem

& vi-

& vitam nihili facere zwykli beli: w każdem z nich panował vmyſl onego Lakonſkego Padaretuſa: temu gdy powiedziano o wielkoſci nieprzyacziol/rzekł, Eo maior maior & glorioſior erit noſtra victoria. To znac po przodkach waſſych to/bo nikomu nievſtapieli granic w ktorich zaſiedli odpoczatku kroleſtwa tego / owſeki ieſcze przicżynieli wiele meſtwem wielkiem ſwoym. Nieocziazali ſie zbroia / a pomagał ym Pan Bog tak iako onem Synom Ruben ktorzi tilko habentes fiduciam in domino vicerunt inimicos. Bo kdo Panu Bogu vffa ma tarcż ſwa nad nim / Nievbrałci ſie beł Dawid we zbroye na onego Goliata/nieſtraſnymu beł wielki miecż iego ani wiſoki oſcżep/ ani iego mocna tarcżzaſłonic go niemogła przed kamycżkem iego/ vgodziel go mężnie że zaraz vpaſc muſiał ocżym cżitamy 1. Regum cap: 17. to ieſt zwicießa to obronca naß Bog wiecżny a prawdziwy/ienomu vffaimy a wiernie ſłuſimy/chwałe dawaiac napomoc żadaimy/cießac ieden drugiego Eſechiaſa onego ſłowy ktoremi żydy pocießal mowiac: Viriliter agite & confortamini: nolite timere nec paveatis regem Aſſyriorum, & univerſam multitudinem eius que eſt cũ eo &c. Cum illo enim eſt brachium carneum, nobiſcum autem dominus Deus noſter 2. Paral: cap: 32.

Smiele tedy k niemu trabamigo ogromnemi trffozac ktore ſam ſtworziciel nieba y ziemie na to porobic kazał ocżym cżytamy Num: cap: 10. gdzie mowi ku Moizeſſowi

wi té ſłowa: Eritque hoc legitimum ſempiternum in generationibus veſtris, ſi exieritis ad bellum de terra veſtra contra hoſtes qui dimicant adverſum vos Clangetis vlulantibus tubis, & erit recordacio veſtri, corã domino Deo veſtro, ut eruamini de manibus inimicorum veſtrorum. Niezapominayac Pana w ſercżach waſſych żadnego cżaſu. Niechai Synowie Aaronowi zawſſe w traby trabia/przed wami w waſſem woiſcże / opowiedaiac wam wola Pana Boga waſſego/a wy ia pełnicie y naſladuicie iei/Ale mowie Aaronowi Synowie ktore Bog ociec ordynował a potem Chriſtus prawdziwy Syn Boży confirmował aſtegoß pokolenia ztegoß Zakonu wziawſſy Piotra na ſwem mieiſcu zoſtawieł a Piotr kogo po ſobie: Mamy ſucceßzia nieprzerwana aż poten cżas tei ordinaty. A gdy Piotrowi ſynowie naten cżas gdy wy pogany bic bedzlecie tak cżynic beda wobozie waſſem / iako cżynil Moſes, Aaron, & Hur ocżym Exodi 17. cap: Vſlyſſy Pan traby ich/ tych tilko a nie ynych/ſtemi wygrana bitwe macie da Pan Bog zawſſe.

A tak wſyſcy przilegli Krolowie y Xiażeta Chrzeſcianſkie Dla Boga racżcie pomniec wegri vtrapione boicie ſie takowey przimowy onego Philozoffa ktora beł vcżynieł iednemu Lakonowi qui Laudauit Eſiodi Carmen w ktorem bely te ſłowa / non peribit bos vtiq; niſi affuerit malus vicinus. Naco mu tak rzekł Diogenes,

nes, Et Melenij periere, & eorundem boves in vicinia vobis constituti: Tak ze y wy iesly wegri vtracicie sasiady swe/ strzescie sie abiscie sami na ich celu niesiedzieli. A kak wssyscży temu tak swietemu a nieprzemożonemu Czesarzowi zbiegaicie sie na pomoc/ music wspak Poganin/ music za morze vstepic gdy obaczy zgode a milosc wasse: Macie oto wodza dosic pewnego niezwyciezonego vmyslu/ Cesarza Rudolffa przeciwko Amuratowi/ iuscigo trapic nieprzestanie az go da Pan Bog przekona. A tak sie k niemu zbiegaicie/ Czolami swemi chec okazcie/ wygranac da Pan Bog/ bo iest sprawedliwa rzecz wassa/ a kto ma sprawedliwosc z tym Pan Bog. Expugnabit inimicos vestros.

A my ktorzi sie wam ku pomoci zgodzic niemożemy o szczescie Pana Boga prosic bedziemy onemi slowy ktorich nauczyc raczel sam stworziciel Nieba y Ziemie ktore napisano Num: cap: 6. Benedicat tibi Dominus & Custodiat te, ostendat tibi faciem suam, & misereatur tui, convertat dominus vultum suum ad te & det tibi victoriam. Tak bogoslawiel Melchisedek Abrahamowi kiedy sie wracal od Chodorlamor zabitego a porażonego zwyskiem y s Krolmi co z nim beli.

Tak Jahal zabiwssy Zizaram/ tak Abigail blagaiac gniew Dawida Krola przeciwko meżowi swemu: A tak ymy czinic bedziemy wierzac Dawidowi co nam powieda o Bogu a stworzicielu nassem w psalmie 144. mowiac suauis dominus vniversis & miserationes eius super omnia opera eius. A sam stworziciel nieba y ziemie vsti swemi opowieda sie nam tak temi slowy ktore napisane mamy Deut: cap: 5. Ego enim sum Dominus Deus tuus, & faciens misericordiam in multa millia diligentibus me, & custodientibus precepta mea tym że mu sie przimlaimy poznamy da Pan Bog nawssem laske iego swieta. Bo ono Ecclesiasticus mowi: cap: 2. Quis enim permansit in mandatis eius & derelictus est. &c. A kiedy sluchac bedziemy Pana/ zwierzchnosci iego na wssem vsluguiac: ono mamy pewna obietnicze od niego dosyc znacznych dobrodzieistw/ ktore nam in Leuitico napisano cap: 26. gdzie mowi tak vsti swemi swietemi/ wosobie onych żydow ku wssytkiem wiernem swoym. Dabo pacem infinibus vestris; dormietis & non erit qui exterreat. Auferam malas bestias, & gladius non transibit terminos vestros, persequimini inimicos vestros, & corruent coram vobis, persequentur quinque de vestris centum alienos. Tu obaczcie czo wam za pożytek Pan tey poslusznosci obiecowac raczy; na przod o to pokuy na ziemi/ potem honoris celebritatem, przes onego krola kochanka swego opowieda w psalmie 111. ktori o tym nam powieda temi slowy/ Beatus vir qui timet Dominum in mandatis eius volet nimis. Gloria & diuitiæ in domo eius, iakosto swiete vcho ktore poslucha woli Pana Boga swiego/ Bo kto slucha przelożonych wlasnych kosciola iego swietego/ pana samego poslucha/ tam

tilko

tilko aniegdzie yndziei mandatum eius, to on tilko mieis-
scze sobie ozdobiel/tam tilko duch iego swieti anie gdzie
gindziei przebywa/ tã prawde wsitke każdy naydzie. A
w ynych Bożnicżach falsz / zdrada a chitrosc szatanska.
Na tym tilko roskazanyu wsytko nasse dobro należy/ia-
ko nam to opowieda Jan swieti cap: 11. mowiac & scio
quia mandatum eius vita æterna est. Niemieicieß za zle
że tak ku wam wiele mowie w teymierze sluchâm rady
ktora napisal Apostol Tit: 1. mowiac, In crepa eos du-
re, ut sani sint infide, non intendentes fabulis & man-
datis hominum aversantium se a veritate. Sluchaicie
nowin odrugich ktorich iescze sroßßemi anizeli Turki
pan karac raczy dla ich bledow dla rożnych afalecżnych
wiar rospuscżiel zotchlani piekielni w towarzistwo
ich duchy zle ktorzi ie iawnie karza zpychy ktora niepo-
slussenstwa narodziela nadktore niemaß nic gorsse°/nic
sprosnieissego / iako ieden maż chocżia poganin bel po-
wiedzial mowiac Mullum est maius quam in obedien-
tiæ malum. O to pierwssy Cżlowiek okrutnie od Pana
pokaran bel / yteras oto strasne dosyc nowiny a pewne
macie/ że Pan cżierpiecż niemoże wielky swowolnosci/
nam przeskoge dawa abysmy sie polepsely a nawrocże-
li na one dawne drogi Oycow nassich, pius enim & cle-
mens est dominus Deus noster, & non avertet faciem suã
a nobis si reversi fuerimus ad eum. Skroczi sã wsitki ad-
uersarze nasse a nã nawssẽ lasskawẽ Bogiem byc raczy.

Wmczi wssech powolny

idem qui supra.

